

I. EXPUNERE DE MOTIVE

la Propunerea legislativă privind suveranitatea alimentară prin infrastructură agroalimentară regională și lanțuri de valorificare corecte, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

1. Situația actuală

România dispune de producători agricoli care au investit în solarii, sere, material săditor, utilaje și tehnologii, dar nu dispune suficient de infrastructura publică, asociativă și privată care să transforme producția în marfă valorificată corect. În lipsa acestei infrastructuri, produsul agricol rămâne captiv între fermă, șanț, piață improvizată și intermediar.

Problema nu este doar economică, ci de siguranță alimentară, fiscalitate, concurență loială și suveranitate alimentară. Un stat care stimulează producția fără să creeze circuitul de valorificare acceptă risipă, pierdere de venit rural, evaziune, presiune asupra producătorului și preț final ridicat pentru consumator.

2. De ce subvenția pe producție este insuficientă

Sprijinirea producției fără mecanisme de colectare, depozitare, analiză, ambalare și vânzare fiscalizată poate produce supraproducție locală și dumping informal. Sprijinul public trebuie orientat și către cantitatea livrată fiscalizat, către servicii logistice și către infrastructura care păstrează valoarea produsului după recoltare.

3. Cooperativele agricole: soluție corectă, blocaj administrativ

Legea cooperației agricole recunoaște rolul cooperativelor, dar practica arată că multe cooperative sunt fragile: membri retrași sau inactivi, PFA-uri radiate, mandate expirate, sedii neactualizate, lipsă de consultanță juridică, costuri administrative și imposibilitatea de a reacționa rapid. Prezenta inițiativă introduce reguli de prevenție, continuitate și remediere, fără a afecta autonomia cooperatistă.

4. Piețele agroalimentare și comerțul mascat

Atestatul de producător și carnetul de comercializare trebuie să protejeze producătorul autentic, nu să devină paravan pentru comerțul cu marfă cumpărată de la terți. Este necesară delimitarea fizică și vizuală între producător și comerciant, precum și digitalizarea graduală a evidenței, cu sprijin pentru persoanele fără acces digital.

5. Trasabilitate, siguranță alimentară și protecția consumatorului

Orice mecanism național de valorificare trebuie corelat cu regulile europene privind trasabilitatea, igiena, controalele oficiale și informarea consumatorilor. Legea propusă nu creează o trasabilitate paralelă, ci o infrastructură națională care face aplicabile, verificabile și utile obligațiile existente.

6. Casa Unirea și obligația de rezultate

Societatea Națională Casa Română de Comerț Agroalimentar UNIREA - S.A. a fost creată tocmai pentru a participa la valorificarea producției agricole naționale. În lipsa unei raportări publice clare privind centre, contracte, cantități, investiții, datorii, litigii și rezultate, această structură nu poate fi evaluată parlamentar. Inițiativa introduce obligația de raportare anuală distinctă, fără a acorda exclusivitate sau monopol.

7. Schimbări preconizate

- inventarierea capacităților existente de colectare, sortare, refrigerare, ambalare și procesare primară;
- acreditarea centrelor publice, private și asociative, cu acces transparent și nediscriminatoriu;
- operaționalizarea SELA, cu date minime, publicare agregată și protecția datelor;
- sprijinirea cantităților livrate fiscalizat și a serviciilor logistice, în limitele normelor UE;
- simplificarea funcționării cooperativelor agricole și procedură de remediere pentru blocaje formale;
- digitalizarea treptată a carnetului de comercializare și delimitarea producătorului real de comerciant;
- prevenirea risipei alimentare și redirectionarea produselor nevândute către procesare, donare sau alte utilizări legale;
- raportare parlamentară anuală privind Programul și Casa Unirea.

8. Impact financiar și procedural

Legea instituie cadrul programatic, instituțional și de control. Cheltuielile concrete se asigură în limita sumelor aprobate anual prin bugetul de stat, fonduri europene, fonduri PAC, bugete locale, parteneriate și contribuții private. Pentru evitarea oricărei vulnerabilități procedurale, inițiativa trebuie transmisă Guvernului pentru punct de vedere și fișă financiară, potrivit art. 111 din Constituție.

9. Compatibilitate europeană

Proiectul evită criteriul protecționist al originii naționale. Termenii politici de producție românească și suveranitate alimentară sunt operaționalizați prin criterii juridice neutre: prospețime, sezonabilitate, distanță logistică rezonabilă, lanț scurt, calitate, siguranță alimentară, reducerea risipei, trasabilitate și impact de mediu.

Astfel, obiectivul de protejare a producătorului autohton este urmărit prin instrumente compatibile cu piața internă.

II. FIȘA SINTETICĂ A INIȚIATIVEI LEGISLATIVE

Inițiativa propune trecerea de la o politică agricolă fragmentată, centrată pe producție, la o politică integrată de valorificare a producției agroalimentare. Producătorul român trebuie să aibă acces real la colectare, depozitare, sortare, ambalare, analiză, trasabilitate și canale comerciale corecte, fără a fi transformat artificial în comerciant, transportator, contabil și negociator solitar.

Element	Conținut propus
Obiect principal	Instituirea Programului național pentru infrastructura agroalimentară de colectare, depozitare, trasabilitate, valorificare și reducere a pierderilor post-recoltare.
Problema vizată	Lipsa centrelor funcționale de colectare/depozitare; cooperative blocate administrativ; comerț mascat în piețe; dezechilibru între prețul producătorului și prețul consumatorului; promisiuni publice fără raportare verificabilă.
Beneficiari direcți	Producători agricoli, cooperative, organizații de producători, centre locale, procesatori, consumatori, instituții publice care achiziționează hrană.
Instrumente centrale	Centre acreditate, SELA, sprijin pentru cantități livrate fiscalizat, standarde de acces, digitalizarea carnetului de comercializare, protecția cooperativelor, raportare Casa Unirea.
Linii de protecție juridică	Nu instituie monopol, nu interzice vânzarea directă legală, nu fixează administrativ prețuri, nu discriminează pe criteriul originii naționale, respectă ajutorul de stat și libera concurență.
Acte normative vizate	Legea nr. 566/2004, Legea nr. 145/2014, Legea nr. 81/2022, Legea nr. 207/2015, Legea nr. 217/2016, Legea nr. 321/2009, HG nr. 933/2018, legislația achizițiilor publice.

III. ANEXE NORMATIVE

ANEXA nr. 1 - Standard minim pentru centrele agroalimentare acreditate

Domeniu	Cerință minimă
Recepție și cântărire	Spațiu delimitat, cântar verificat metrologic, procedură de înregistrare a lotului și documentelor.
Sortare și calibrare	Echipamente sau proceduri de sortare pe calitate, dimensiune, lot și destinație comercială.
Depozitare	Spații curate, igienizabile, temperatură adecvată; pentru perisabile, capacitate de refrigerare.

Trasabilitate	Identificare lot, evidență electronică, corelare producător-cantitate-dată-centru-destinație.
Siguranță alimentară	Proceduri de igienă, prevenire contaminare, separare loturi neconforme, colaborare cu ANSVSA.
Ambalare și etichetare	Materiale conforme și etichetă care nu induce în eroare consumatorul.
Analize	Acces la laborator propriu sau contractat, când produsul, riscul sau cumpărătorul o cere.
Energie și mediu	Plan de eficiență energetică, gestionare deșeuri, apă uzată, produse neconforme și ambalaje.
Acces și tarife	Regulament public, tarife afișate, criterii obiective de prioritate în caz de capacitate limitată.

ANEXA nr. 2 - Date minime în SELA

- identificarea producătorului sau formei asociative;
- localitatea și județul exploatației/centrului;
- categoria produsului, produsul, soiul/varietatea;
- cantitatea brută și cantitatea recepționată;
- data recoltării, dacă este disponibilă, și data livrării;
- documentul fiscal/comercial asociat;
- codul lotului;
- rezultatul verificării calitative, dacă este efectuată;
- destinația generală;
- prețul de achiziție sau intervalul de preț, în limitele permise;
- mențiuni privind refuzul de recepție, neconformități sau pierderi.

ANEXA nr. 3 - Structura minimă a raportului anual către Parlament

Capitol	Conținut minim
Infrastructură	Centre existente/acreditate/în construcție, capacități frigorifice, localizare, finanțare.
Producători	Număr producători deserviți, cooperative, organizații, categorii de produse.
Cantități	Cantități colectate, sortate, depozitate, procesate, valorificate, pierderi estimate.

Prețuri	Indicatori agregați pe verigi, fără date individuale.
Finanțare	Surse, sume aprobate/plătite, proiecte, stadiu fizic și valoric.
Casa Unirea	Contracte, proiecte, situație financiară, centre logistice, cantități, litigii, măsuri.
Control	Nereguli, sancțiuni, practici neloiale, măsuri de conformare.
Plan anul următor	Priorități, modificări legislative, termene, responsabili.

ANEXA nr. 4 - Clauze minime orientative pentru produse perisabile

- identificarea părților și calitatea lor;
- produsul, cantitatea, calitatea, toleranțele și recepția;
- prețul, formula de preț sau mecanismul transparent de renegociere;
- termenul de plată și penalitățile;
- condițiile de refuz al recepției și obligația motivării;
- responsabilitatea pentru pierderi după recepție;
- trasabilitatea lotului și documentele fiscale/de calitate;
- procedură rapidă de soluționare a disputelor;
- interdicția represaliilor comerciale pentru sesizarea autorităților.

IV. NOTA DE CONSTITUȚIONALITATE, COMPATIBILITATE EUROPEANĂ ȘI TEHNICĂ LEGISLATIVĂ

1. Temei constituțional

Inițiativa se întemeiază pe art.135 din Constituție, privind economia de piață, libera inițiativă, concurența loială, valorificarea factorilor de producție și protejarea intereselor naționale în activitatea economică. Se corelează și cu art.47 privind nivelul de trai, art.34 privind ocrotirea sănătății și art.44 privind protecția proprietății private.

Având în vedere potențialul impact bugetar, este necesară solicitarea informării Guvernului și a fișei financiare potrivit art.111 din Constituție, iar finanțarea este formulată în limita sumelor aprobate anual.

2. Compatibilitate cu dreptul Uniunii Europene

Proiectul nu impune cumpărarea pe criteriu de origine națională și nu creează bariere la libera circulație a mărfurilor. Instrumentele sunt criterii neutre: prospețime, lanț scurt, trasabilitate, calitate, reducerea risipei, impact logistic și siguranță alimentară.

Orice schemă de sprijin se va institui cu respectarea normelor UE privind ajutorul de stat/de minimis și a cadrului PAC. Publicarea prețurilor este agregată și nu permite coordonare anticoncurențială.

3. Tehnică legislativă

Textul este structurat în dispoziții generale, program, centre, digitalizare, sprijin, cooperative, piețe, transparență comercială, Casa Unirea, sancțiuni, modificări legislative și dispoziții finale.

Normele metodologice detaliază tehnic legea, fără a modifica substanța normei primare.

4. Riscuri de critică și răspunsuri integrate

Critică posibilă	Răspuns legislativ integrat
Proiect protecționist	Nu impune cumpărare pe origine; folosește criterii neutre și nediscriminatorii.
Cheltuieli fără sursă	Nu fixează sume; finanțare în limita bugetelor aprobate și fișă financiară.
Birocrație suplimentară	Digitalizează, simplifică, menține suport pentru producătorii fără acces digital.
Intervenție în piață	Nu fixează prețuri; publică indicatori agregați și aplică regulile privind practici neloiale.
Monopol Casa Unirea	Nu acordă exclusivitate; cere raportare și transparență.
Lovirea micului producător	Prevede avertisment, conformare și protecție pentru producătorul autentic.
Risc GDPR/secret comercial	Date minime, analiză de impact, publicare doar agregată.
Cooperative blocate de membri retrași/radiați	Introduce continuitate, termen de remediere, notificări și proceduri electronice.

V. TABEL DE CORESPONDENȚĂ LEGISLATIVĂ ȘI INSTITUȚIONALĂ

Act / instituție	Relevanță	Intervenția propusă
Legea nr. 566/2004	Cooperative agricole	Statut-cadru, notificări, remediere, continuitate PFA/II/IF radiate, proceduri electronice.
Legea nr. 145/2014	Atestat/carnet	Digitalizare, delimitare producător/comerciant, sancțiune comerț mascat.

Legea nr. 81/2022	Practici comerciale neloiale	Protecție pentru livrări prin centre, prețuri agregate, sesizări accelerate.
Legea nr. 207/2015	Inactivitate fiscală	Notificare și remediere pentru cauze formale la cooperative.
Legea nr. 217/2016	Risipa alimentară	Fluxuri de redirecționare a produselor nevândute.
Legea nr. 321/2009	Comercializarea produselor alimentare	Corelare cu raportările și practicile comerciale.
HG nr. 933/2018	Casa Unirea	Raportare anuală distinctă, fără monopol.
MADR	Coordonare	Program, acreditare, SELA, raport anual.
ANSVSA	Siguranță alimentară	Acreditare tehnică și controale.
ANAF/ONRC	Fiscalitate/cooperative	Interoperabilitate, notificări, prevenție.
Consiliul Concurenței	Practici comerciale/concurență	Indicatori agregați, sesizări, avize.

VI. REFERINȚE DOCUMENTARE

- Constituția României, art.34, 44, 47, 111 și 135.
- Legea cooperăției agricole nr.566/2004, forma consolidată consultată în iunie 2026.
- Legea nr.145/2014 privind atestatul de producător și carnetul de comercializare.
- Legea nr.81/2022 privind practicile comerciale neloiale în lanțul de aprovizionare agricol și alimentar.
- Legea nr.217/2016 privind diminuarea risipei alimentare.
- Legea nr.321/2009 privind comercializarea produselor alimentare.
- Legea nr.207/2015 privind Codul de procedură fiscală.
- Hotărârea Guvernului nr.933/2018 privind Casa Română de Comerț Agroalimentar UNIREA - S.A.
- Regulamentul (CE) nr.178/2002, Regulamentul (CE) nr. 852/2004, Regulamentul (UE) 2017/625.
- Regulamentul (UE) 2021/2115 și Planul Strategic PAC 2023-2027 pentru România.
- Regulamentul (UE) nr.1308/2013 privind organizarea comună a piețelor produselor agricole.
- Directiva (UE) 2019/633 privind practicile comerciale neloiale.

deputat Macovei Ilie Simona - Elita

